

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomca

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Amasetter Róbert

Budapest

Egy hónapra — ck. 35.—
Egy szám — 1.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck. 35.—
Egy szám — 1.50

1925 május 26 Kedd

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 121 szám

5685. Szivan 3

Az új kormányzó

Az egész zsidó nép szeme várakozással teljes aggodalommal tekint néhány nap óta olyan események felé, amelyek népünket, összességében és egyéneiben egyaránt, végtelenül közelről érintik. A palesztinai zsidó állam felépítése ma már nemcsak egy párt programja és törekvése, az egész világ zsidósága egyöntetű akarattal nyilatkozott meg és vállalta ezt a grandiózus munkát. Ot esztendeje folyik az erők teljes megfeszítésével, a zsidó nép millióinak nagy-szerű áldozatkészségével ez a munka és ha a mi zsidó szívünk, ha a vágyak szárnyán röpködő lelkünk nem is volt mindig melegegdedve az országépítés tempójával: tagadhatatlan volt és büszke örömmel konstatalhattuk, hogy az első öt esztendő nem mulott el minden eredmény nélkül. És most, Palesztina kormányzójának személyében olyan változás történt, amelyről egyelőre még nem tudhatjuk, hogy a mi nagy és szent országépítésünknek javára, vagy kárára fog-e válni.

Samuel kormányzónak ideje letelt. Becsülettel töltötte ki azt az ötesztendőt, amely az angol helytartóknak rendes szolgálati időtartama szokott lenni és mostan, amikor távozik helyéről, a zsidó nép osztatlan szeretete és hálája veszi őt körül. Ameddig a kormányzói magas polcon állott, sok támadás érte őt a mi részünkről, sok dologban talán valóban is gyöngének mutatkozott, de hogy helyét mostan másnak adja át, nem tagadhatjuk meg tőle azt az elismerést, hogy becsületes, pártatlan és gondos vezetője volt a mi országunk épülésének. Ha turisták, ha látogatók, régi ismerői az őt és tízévtől volt Palesztinának, mostan szinte rá se tudnak ismerni és egy egészen új, az élet-születés lázában lüktető Zsidóországot találnak a régi halottország helyén, ez nem utolsó sorban az ő körültekintő, céltudatos, békét kereső munkájának eredménye. Ha csak abban a tempóban folyik tovább az országnak gazdasági és zsidó kiépülése, mint az ő kormányzása alatt, tizenöt év múlva, husz év múlva így is boldog révhez értünk.

Vajjon így lesz-e, vajjon meg lesz-e adva a lehetőség arra, hogy a munka legalább ebben a mértékben tovább folyjon? Vajjon a felülről segítő kéz helyett nem kell-e majd újabb, nem-várt akadályokra találni és az építésre szánt energiák jórészt arra fecsérelni, hogy ezeket az akadályokat elhárítsuk az utunkból? Minden a legközelebbi jövő tükka. Zsidóország kormányzói székébe új ember került, új ember, akiről a nevével alig tudunk egyebet. Báró Herbert Plumer-nek hívják Palesztina új kormányzóját.

Katonaember, az angol hadsereg tábornagya és Malta szigetének parancsnoki tisztségéből szolgáltatta az angol kormány Palesztina kormányzói székébe. A világháborúban egy angol hadseregnek volt a főparancsnoka, ő vezette az angol-olasz expedíciós sereget is, katonai érdemei elismerésül tüntették ki a bárói ranggal és jelenleg hatvanöt esztendő. Ennyi minden, amit tudnak felőle. A diplomata és férfi korának virágában levő zsidó Herbert Samuel helyébe, az öreg angol, katona Herbert Plumer került.

Vajjon milyen érzelmek vezetik majd ennek az öreg katonának működését, milyen érzelmeket táplál általában a zsidósággal szemben, a cionizmussal szemben, a zsidó állam ujjáépítésének gondolatával szemben? Mindezt még nem tudjuk — és hogy nem tudjuk, már az is elég ok az aggodalomra. Ambárhogy egy másik és a palesztinai kormányváltozással talán nem is teljesen összefüggés nélküli politikai esemény jó reményekre jogosít.

Ugyanakkor, amikor Herbert Samuel átadja kormányzói tisztségét Plumer tábornagnak,

ugyanakkor változás történik az egyiptomi angol kormányzó személyében is. Allenby tábornagy távozik az egyiptomi kormányzói tiszteből és helyét sir George Lloyd foglalja el. Az angol politikának Egyiptomban is ugyanannak kell lenni, mint Palesztinában. A két ország határos egymással, a Szezei csatorna két oldalán terülnek el és Angliának ugyanazokból az okokból kell Palesztina is, mint Egyiptom: hogy megvédje a világbirodalom lüktető erét, életforrását: a Szezei csatornát. Allenby, Egyiptom kormányzója tehát megy. De Allenbyről köztudomású volt, hogy erősen anticionista érzelmű, hogy nem jó szemmel nézi a zsidó állam kialakulását és a tábornagy ebből a meggyőződéséből nem is csinált titkot.

Legutóbb, a jeruzsálemi egyetem avatása alkalmából, mint vendég, udvarias formában bár, de nyíltan kifejezést is adott ezeknek az érzelmeinek. Allenby távozásával tehát egy anticionista politikai tényező távozik a palesztinapolitikával azonos angopolitikájú Egyiptom kormányzói tisztségéből és ki tudja, talán éppen

ez a körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy távoznia kellett. A távirati híradások valóban is arról számolnak be, hogy Allenby nem teljesen jószántából távozott, hanem lemondása az angol kormánnyal történt nézeteltérésnek következménye.

Dolgokból és eseményekből kombinálni — lehet, de minden politikai jóslás korai volna. Csak egy dolog bizonyos: és ez az, hogy Palesztina politikai és gazdasági fejlődése ma már az egész zsidó nép életérdekével azonos, és bármi legyen is a legközelebbi napok eseményeinek hátterében: nincs az az emberi tett, amely az életnek indult népakaratot fel tudja tartóztatni utjában. Az államépítés megkezdődött és ha csak azzal az erővel és öntudattal folyik tovább, mint eddig, akkor nincs mit félnünk a napipolitika változásaitól. A mi munkánk az örökkévalóság jegyében született — eltörpülnek mellette a napi események. A mi munkánk egy nép életakarata — és az élet mindig diadalmaskodik az emberi elgondolásokon.

G. J.

Megisméltődött a japán földrengés

Szombat éjszaka hatalmas földrengések rázták meg a szigetországot. Két város összeomlott, ezeröttszáz ember meghalt. A lakosságon nagy lehangoltság vett erőt

(Tokio, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még alig felejtették el az emberek az 1923. évi rettenetes földrengést, ma már újból megindult a talaj a szerencsétlen sorsu Japán alatt. A szombatról vasárnapra virradó éjszakán egymásután

több földrengés reszkettette meg az ország déli területét.

Az első rázkódást éjfél körül érezték. Ennek olyan ereje volt, hogy néhány pillanat alatt több mint ezer ház omlott össze, amelyek romjai alatt

kétszáz ember halt meg, négyszáz pedig súlyosan megsebesült.

Különösen két városban vitt véghez borzalmas pusztítást a földrengés: Tojokaiában és Kinoszakaiban. Mindkét helyen előbb tűz ütött ki, amely csaknem valamennyi épületet elhamvasztotta. A lakosságnak ideje sem volt a menekülésre. A második földrengés hajnalban következett be és ismét rengeteg házat döntött össze.

A Tojokai felé vezető vasúti vonal egyik

alagútja ráomlott az alatta haladó vonatra és azt pozdorjává nyomta össze.

Az eddigi megállapítások szerint a két földrengés huszonöt négyzetmérföldnyi földterületen pusztított.

Az áldozatok száma ezeröttszáz, de lehetséges, hogy sokkal többen haltak meg. A kár hetvenmilliárd yen.

Oszaka és Cobe, amelyek a földrengések zónájának határán fekszenek, sértetlenek maradtak. Kinoszaki lakosainak egy része szombat éjszaka óta a mezőkön bolyong. Tokióból mentőexpedíciót indítottak a földrengéstől sújtott vidékekre.

Az ország lakosságán nagy lehangoltság vett erőt.

A kormány még vasárnap délelőtt rendkívül minisztertanácsot hívott egybe, amely az áldozatoknak nyújtandó segítség módjairól tárgyalt. Délben több külföldi állam követe kereste fel a miniszterelnököt, akinek részvétületet fejezték ki a katasztrófa fölött. A külföldön élő japánoktól óráként érkeznek a táviratok, amelyekben hozzátartozóik után érdeklődnek.

Málta-sziget parancsnoka lett Palesztina új kormányzója

Plumer tábornok júliusban foglalja el új hivatalát

(Cluj-Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapesti távirat alapján tegnap röviden jelentettük, hogy az angol minisztertanács kinevezte a távozó sir Herbert Samuel helyébe Palesztina új kormányzóját. Az első távirat Plumer tábornagyot jelölte meg az új kormányzónak, mint most azonban egy részletes londoni távirat közli,

a kinevezett tábornagy neve báró Herbert Charles Onslow Plumer, az angol fenhatóság alatt lévő Malta-sziget főparancsnoka.

Plumer tábornagy 1857-ben született és, miután Oxfordban elvégezte egyetemi tanulmányait, 1876-ban katonai szolgálatba lépett. Kiváló képességei hamar előrevitték új pályáján és még alig töltötte be a harmincötödik évét, amidőn már Nyugat-Afrika be a harmincötödik évét, amidőn már Nyugat-Afrika legfőbb katonai parancsnokául nevezték ki. Innen Szudánba került, ahol a háború kitéréséig maradt. A világháborúban hazarendelték és először a második számú brit hadsereg parancsnoka volt, majd

1918-ban az angol-olasz expedíciós osztagok vezetését vette át. 1919 áprilisában fontos megbízással a rajnai megszálló-csapatok fölé rendelték, ahonnan 1919 júniusában mint teljhatalmu parancsnok Málta-szigetre távozott.

Ugyanebben az évben a király nemességi rangra emelte és a „messinai és biltoni“ bárói címmel adományozta meg. Plumer tábornagy felesége Gossleány, az egyik legelőkelőbb angol tőri család gyermeke. Palesztina új kormányzója jelenleg még mindig Málta-szigetén tartózkodik és ott érte az új kinevezés is. Értesülésünk szerint azonban

már a legközelebbi napokban Londonba utazik, ahol átveszi megbízólevelét és utasításait a gyarmatügyi minisztériumtól.

Megbeszélgetéseket fog ezenkívül folytatni a cionista világszervezet tagjaival, akik behatóan informálják majd a palesztinai helyzetről. Hogy Herbert Samuellel hol fog találkozni, azt egyelőre még nem állapították meg. Ez a találkozás azonban feltét-

ESZET
nyel
re olyan ope-
a, amely nagy
emegéjs szo-
agy ambició-
kabát bema-
s Török Emil
arácsonyi Ili-
Bela, Leóvay
emierje szöve-
ő előadás je-
dd-n a H it-
mi. A hr-
ekli. Sogár
ban.
usáz chajára
erdán a Lan-
törtösön leg-
szani Petrasse
n mérsékeltan
cra
perett, mér-é-
s mutatrányai
pitány (Kará-
val, Ihszszai,
ozat 222)
vendégjátéká-
rberlet 61 sz.,
ndégjátékával.
api berlet 125
pucefellépésé-
kal, premier-
vendégjáték*,
let 126 sz. B,
onság, először,
ékelt helyarak-
(Bérletszűnet-
lérsékelt hely-
Napibérlet 127
érlet 128 sz. B,
A
24. Zigoto,
bandája és A
t, 7 felvonás-
24. A hindu
Szenzáció: ka-
gában. Főszé-
24. A pénz
m 6 felvonás-
joca: Hans
.....
é k szalma-
yári ujdón-
arak.
8. (Golya-
ó árok. At-
állalunk.
a francia
ada
tko
ntillák
Tunisz
el szolgál:
urest.
Rador 259

lentül szükségessé válik, hogy a távozó kormányzó bevezesse utódját új teendőibe. Plumer báró, az eddigi tervek szerint, júliusban veszi át új hivatalát.

Amikor a betörőt becsapják

Egy rosszul sikerült vesztegetési kísérlet epilógusa

(Cluj Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kora délelőtti órákban komor, szürke csapatot kísérnek a szuronyos öregek. A menet az ügyészségi fogház folyosójáról a törvényszék tárgyalótermébe vezető folyosóra fordul be. Az arcokon ülő szorongás egy árnyalattal mélyebb lesz, amikor helyet foglalnak a vádlottak padján. A tárgyalóteremben fülledt a levegő, odakint ég a nap, a város utcáin hangoskodik az élet s valahol a határban gazdaszem vigyázza a fiatal gabonaszárak növést.

A bíróság, élén dr. Bohatier Sándor tanácselnökkel, elfoglalja a helyét. A bíróság előtt középnyomású, barázdás arcú ember áll: Bel Gyula munkás, aki a vádirat szerint másfél évvel ezelőtt Biasini Sándor kereskedő segédjének, Dombi Jánosnak azt az ajánlatot tette, hogy éjnek idején juttassa be őt a főnöke üzletébe. Bel ezért a szolgáltatást siker esetére huszezer lejt ígért Dombinak, aki szintén belement a dologba és Bel Gyulát egy éjszaka beengedte az üzletbe. Dombi azután a főnökével és több rendőrral elrejtőzve készenlétben állt s amikor Bel alaposan megrakodva kifelé indult az üzletből, rajtaütöttek és természetesen azonnal a rendőrségre vitték. A vádlott a törvényszék előtt is beismerte tettét, de elnézést kért. Dr. Macedonescu kir. ügyész súlyos büntetést kér a vádlottal.

A bíróság rövid tanácskozás után Bel Gyulát betöréslopás kísérletéért 3 hónapi fogháza ítélte. Az elítelt megnyugodott az ítéletben. Amikor visszament a helyére, a vádlottak padjára, a szomszédjához fordult és panaszkodva emlegette a kegyetlen sorsot, amely három hosszú hónapra elszakítja most a családjától.

— Bolond az ember, nem tudja mit cselekszik. De megölte a jóakaratot bennem a nyomor, az ital, bünt követtem el, bűnhődni kell. Szeretnék még pár napra hazamenni a családomhoz, hogy elrendezzem őket és elbucszam tőlük...

Az ügyész meghallgatta Bel Gyula kérését és néhány napra hazaengedte őt családjához. És Bel Gyula boldogan indult kifelé, az ég kéksége alá, élvezni egy kissé a szabadságot, amelyet három hónapra olyan könnyelműen eldobott magától...

A chaszid bűnhődése

— Igaz történet —

Ira Izsák Arnold

2

Valóságos ostromot kellett reb Slojme-nek az öreg felé szögeznie, hogy rávegye a pénz átvételére. Leszámolta előtte az aranyból és ezüstből vert rubeleket, amit a chaszid a kis táskával együtt kénytelen-kelletlen átvett. Reb Slojme mélyet lélekzett, melegen kezelt fogott az öreg emberrel, aki megmondotta, hogy őt mindig ebben a zsinagógában találhatja, azután könnyű szívvel kiment a kis városba, nézte a zsidóság sürgés-forgását, amint az asszonyok nagy fazekakban vitték a pékhez a szombatira való ételt, onnan pedig hozták a puha fonott kalácsot. A fürdőből komor képpel, de frissen jöttek ki a chaszidok, hosszú kaftánjukban és prémmel övezett bársony fővegükben.

A szombat boldogan telt el. A város híres kántora ezuttal gyönyörűen énekelt, valami egészen különös szépséggel ömlött ajkáról a bánatos zsidó melódia, az emberek el voltak ragadtatva az énektől, reb Slojme az ima után odament a kántorhoz, melegen üdvözölte őt és sok szerencsét kívánt neki. A kántor félrehívta őt és halkán így szólt hozzá:

— Öregem, elárulom magának, önnek szerencséje volt, mert nem minden szombaton imádkozom így. Most azért igyekeztem kitűnőt produkálni, mert a jövő héten szabadságra akarok menni és meg akartam nyerni a magam számára az előjáróságot.

Reb Slojme felkacagott. Nagyon tetszett neki ez az ötlet és kijelentette, hogy bizony, ha ő lenne tagja az előjáróságnak, akkor még kevésbé adna szabadságot.

Megállottak a bukaresti malmok

(Bucuresti-Bukarest, május 25. (Rapid.) A romániai malomipar súlyos válságba jutott. A fővárosi malmok ma beszüntették üzemüket, mert nincs mit örölniök. A malmosok memorandumot nyújtottak át a polgármesternek, amelyben rámutatva arra, hogy a rekvirált gabonát, melyet a parasztoktól kilenc lejért rekviráltak el, zúgforgalomban tizenhat lejért adták tovább.

A regátbéli zsidóság is tiltakozik az iskolatörvény-javaslat ellen

A régi királyságbeli cionista szervezet manifesztuma

(Bucuresti-Bukarest, május 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A régi királyságbeli zsidóságnak az a része, amelynek politikai és kulturális állásfoglalását az újjáéledt zsidó nemzeti eszme irányítja, a csatolt területek zsidóságának manifesztumával teljesen azonos szellemű tiltakozó jegyzéket szövegelt meg és úgy sajtózza, mint propaganda szervei révén gondoskodott arról, hogy a manifesztumot az egész ország közvéleménye megismerje.

Az erélyes hangú memorandumot itt ismertetik:

Az ország zsidó lakossága meglepetésszerűleg értesült a magánoktatás reformjáról szóló törvényjavaslat szövegéről, amely brutálisan és könyörtelenül cáfolt rá arra az ígérgető politikára, amelyet a liberális kormány uralomrajutása óta folytat. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy a tiltakozásnak ezt a nyilvános eszközét vegyük igénybe.

Az alólírott zsidó szervezetek nevében kérjük az ország parlamentjét, nézzen utána miképpen akarja a kormány megsemmisíteni a romániai zsidó népkisebbséget azon álarc alatt, hogy elkobozza tőlük iskolafenntartó jogukat.

Tiltakozunk ez ellen a törvényjavaslat ellen, amely:

1. egyszerűen leszögezi, hogy nekünk nincsen jogunk anyanyelvünkhez és hogy az általunk alapított iskolákban nem taníthatunk nemzeti nyelvünkön;
2. annak ellenére, hogy még az iskolák anyagi eszközeinek felhasználására is kiterjeszti felügyeleti jogát, semmivel sem járul hozzá az iskolák fenntartásához;
3. annak ellenére, hogy a legszigorúbb kontroll jogát biztosítja az állam magasabb szerveinek, mégis kategorikusan leszögezi, hogy az állami program alapján álló magániskoláknak sincs joguk bizonyítványok kiállítására,
4. kategorikusan tiltja a tanítói karunk képzéséhez szükséges tanítóképzők felállítását,
5. megtiltja a rabbiképző-semináriumok fen-

Ilyen kedélyes hangulatban telt a szombat. A délelőtti istentisztelet után ebéd, ebéd után kis alvás, majd elment egy besz hamidrasba, itt az Atyák tanításait hallgatta egy okos fiatal tudóstól, aki nagyon szépen, szelímesen és a Talmud szellemében magyarázta a zsidó erkölcs tanításait. A délutáni istentisztelet után kis sétát tett a városban, majd visszament a besz hamidrasba és itt szombat királynőjének bucsuztatásán vett részt éjjelutánig. Sok szent dolgot hallott itt és lelke mély áhitattal és harmóniával telt el. Amikor ágyának dőlt, boldogan gondolt arra, hogy holnap egy jól eltöltött szombat emlékével fogja utját folytatni mind közelebb a célhoz: Erec Jisrael földjéhez.

A reggeli ima után elhatározta, hogy elmegy a pénzéért és pihent tagjaival ismét nekiindul vándorútjának.

Tíz óra körül lehetett, amikor beállított abba a bethamidrasba, ahol pénteken déltájú pénzt rábízta az ájtatoskodó chaszidra. Most ismét ott találta őt, imádságába elmerülve. Néhány percig várt és amikor látta, hogy az agg chaszid abbahagyta az imát, hozzálépett.

— Légy szíves add vissza a pénzem, mert már a délelőtti nem itt akarnám elfogyasztani. Az öreg ember meglepetten nézett rá.

— Nem tudom mit akarsz, jó idegen. Solem alejchem!

— Ugyan ne tréfálj — adta vissza a szót reb Slojme — sürgős dolgom van, minden óráért kár, amit nem Erec Jisraelben töltök.

— Mit beszélsz össze-vissza nekem pénzről, Erec Jisraelről, a te utadról, a te ittmaradásodról, a te károdról! Nem ismerlek, hagyj békén szerencsétlen idegen!

Reb Slojme könyörgésre fogta a dolgot:

— Nézd, nekem családom van otthon,

tartását és így kényszeríti a vallásos zsidóságot arra, hogy külföldről gondoskodjék lelkesi karának utánpótlásáról, valószínűleg azért, hogy majd egy új vallásügyi törvény ezeknek a működését is be-tiltsa,

6. a közigazgatási apparátus kénye-kedvére bizza nagy áldozatok árán feutartott iskoláinknak állandósítását, amit mi brutális konfiskálásnak minősítünk.

E törvényjavaslat alkalmas arra, hogy a zsidó lakosság legerélyesebb felháborodását kiváltja. Tiltakozunk ez ellen a sorozatos jogfosztás ellen és követeljük a törvényjavaslat visszavonását. Sorakozóra hívjuk az ország egész zsidó lakosságát, hogy minden törvényes eszközzel küzdjön ez ellen a javaslat ellen.

A manifesztumot a regátbéli cionista szervezet, a Renasterea politikai-kulturális osztálya, a Ceire cion szervezet, a Hasmona és a Tarbut kulturális egyesület írta alá.

Podol

a legideálisabb lábizzadási szer.

Egy-kétszeri használat után megszünteti a lábizzadást, a kellemetlen szagot; kipárolt lábat azonnal meggyógyítja s a lábat puhán tartja, nem száradja, nem cseresíti ki. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban. Ára 30 lei. Készíti:

CSANDA gyógyszerár, Oradea-Mare. Mosse-hirdetés

akikért gondoskodnom kell, a szent földre készülsz és ha istent ismersz és ha zsidó lélek van benned, nem gyötörsz most, hanem kiadod a pénzedet. Nem tudom tréfálsz-e, vagy szándékosan titkolod, hogy pénzt adtam neked. Nagyon kérlek, könyörgök hozzád, add vissza, add vissza.

Az öreg megismogatta hullámos szakállát, letette az imakönyvet és kenetteljes hangon szólt:

— Jó idegen, a fájdalom engem is meghat, de nem segíthetek rajtad. Ugyáltszik, összetévesztesz valakivel, aki feltűnően hasonlít reám. Isten művei csodálatosak és bizony gyakran megesik, hogy hajszálny pontossággal hasonlít egyik ember a másikhoz. Ki tudja, kinek adtad át a pénzt, miért nem figyelted meg jobban őt.

Reb Slojme látta, hogy a chaszid alakoskodik. Erre emlékeztetése idézte a péntek délelőtti jelenetet, amint bejött ide, erre a helyre, megvárta, amíg a tizenhét éves áldóimát elvégzi, amíg visszalép három lépést, azután pontosan megismételte előtte a szavakat, amelyekkel pénteken rábirta, hogy vegye őrizetbe összegyűjtött kis vagyonát, amellyel Erec Jisraelbe akar egzisztenciát teremteni családjának.

Az öreg hajthatatlan maradt, semmire nem akart visszaemlékezni és tovább imádkozott.

A zarándok szörnyű tehetetlenségében felzokogott. Küzdködő életének minden boldog és boldogtalan mozzanata vonult fel lelki szeméi előtt, istenért és családjáért való harcai elevenedtek meg felzaklatott fantáziájában, a Tórában való sok buvárkodása. És azután hangosan felsírva szakadt ki melléből a panasz:

— Istenem, Tórád tanulásának ime ez a jutalma!

(Folytatjuk)

Vajda

(Bucuresti-B. tudósítójától.) A Simionescu Bar disteanu folytatódott a közigazgatási foglalkozás a szombati délutáni

A délutáni niszterelnök a hozzá. Azzal kellenemondásban a javaslat megfogalmazásáról, hogy a nómia van a centralizálás

A javaslat egységesítést k Averscu kormány akarta Amikor ez Vajda — azzal lista vagyok. ez mindenki nyitja, hogy hogy küldjön és tanítót Erd

adta, hogy nem áll mo teni, mert

Jött az A küldte a tiszt ki lett volna délybe. Kezde rülmény még

Aurel Dob

Még Vajda: A garasi mandát rescanusok é miénk. Ma az vici prefektus

még azt se a naciór

A falusiak er hogy a magy mint a jelenk hogy Tisza Is mert a Tisza-jelenlegi kor rasztok vissza lyet Tisza id

— Önök sel nyilatkoz igazgatási sze vezet az oros tisztára az, lisok kezére jó román, ak bizottságot k tani közigaz

Vajda ez végre a fran Lotharingiáb Goga gu

Tava jó min lej 25

K

„Még Tisza rezsime is jobb volt a liberális közigazgatásnál“

Vajda szenzációs támadása a kamarában a közigazgatási reform ellen

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülését Simionescu Barlad feltizkor nyitotta meg. Gradișteanu folytatja szombaton megkezdett beszédét a közigazgatási javaslatról, röviden összefoglalja a szombaton elmondottakat.

A délutáni ülésen Vajda Sándor volt miniszterelnök a közigazgatási javaslatról szól. Azzal kezd, hogy a javaslat indokolása ellentmondásban van magával a javaslattal. Ha a javaslat megindokolását olvassuk, azt látjuk belőle, hogy a közigazgatásnak széleskörű autonómiára van szüksége, ezzel szemben a javaslat a centralizálást viszi keresztül.

A javaslat tulajdonképpen célja, hogy az egységesítést keresztülvigye. De hogyan? Az Averescu kormány hozánemértésből vasvillával akarta keresztülvinni az egységesítést. Amikor ez ellen szót emeltem — mondja Vajda — azzal vádoltak meg, hogy regionalista vagyok. Hogy nem vagyok regionalista, ezt mindenki tudja és legjobban az bizonyítja, hogy annak idején Ducát arra kértem, hogy küldjön megfelelő számú köztisztviselőt és tanító Erdélybe. Duca ekkor azt a választ adta, hogy

nem áll módjukban kivánságomat teljesíteni, mert még a regát részére sincs elegendő.

Jött az Averescu kormány és garmadával küldte a tisztviselőket és tanárokat, de mintha ki lett volna csinálva, a salakját küldték Erdélybe. Kezdetleges szervezetünket ez a körülmény még jobban megrongálta.

Aurel Dobrescu:

Még börtönülteket is küldtek.

Vajda: A magyar rezsimeben az összes főgarasi mandátum a miénk volt. Jöttek az averescanusok és ekkor csak két kerület lett a miénk. Ma aztán a megye korlátlan ura Radovici prefektus, aki

még azt sem engedi, hogy a parasztok a nacionalisták előtt mutakozzanak.

A falusiak erről a vidékről joggal mondják, hogy a magyar főispánok sokkal jobbak voltak, mint a jelenlegi prefektusok. Joggal mondják, hogy Tisza István szervezete civilizáltabb volt, mert a Tisza-kormány is civilizáltabb volt a jelenlegi kormányznál. Odajutottunk, hogy a parasztok visszakívánják azt a szabadságot, amelyet Tisza idejében élveztek.

— Önök — folytatja Vajda — lebecsüléssel nyilatkoznak az orosz törvényekről és közigazgatási szervezetekről. Hol van ma jobb szervezet az orosz semtsveneknél? A javaslat célja tisztára az, hogy a nagy néptömeget a liberálisok kezére juttassa. Önök részére csak az a jó román, aki liberális. Az Averescu kormány bizottságot küldött Olaszországba, hogy az ottani közigazgatást tanulmányozza.

Vajda ezután ismerteti, hogyan hajtott végre a francia kormány az egységesítést Elzász-Lotharingiában.

Goga gunyosan kacag.

Vajda: Hiába nevet, ez így van. Beszéde további folyamán kijelenti, hogy nincsen a Banca Marmorosch szolgálatában és azzal fejezi be, hogy sajnálja, hogyan oldották meg ezt a fontos kérdést.

Vajda megállapítja, hogy a prefektusoknak diszkrecionális jogot biztosít a javaslat. Kijelenti, hogy amiket a kormány készít, nem fog sokáig tartani, mert ha jön egy új kormány,

Nincs hír Amundsenről

Amióta elérte az északi sarkot, nem adott magáról életjelt. Attól tartanak, hogy elpusztult a hydroplánja és nem tud visszarepülni. Ebben a pillanatban 750 kilométerre van a legközelebbi emberi hajléktól

(Krisztiania, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap óta az egész Norvégiát heves izgalomban tartja az a körülmény, hogy a Raoul Amundsenről, aki néhány nappal ezelőtt repülőgéppel leereszkedett az Északi sarkon, azóta semmi hír nem érkezett. Amundsen tudvalevőleg hajón tette meg az utat a Jegestengerig, ahol hydroplánra szállt át és az Északi sark felé repült. Szombaton szikratávirat érkezett a norvég tudományos akadémiához, amely azt jelentette, hogy Amundsen szerencsésen földet ért és kitézte a norvég lobogót. Egyben jelezte, hogy már a legközelebbi órákban további részletes értesítést fog küldeni.

Azóta két nap telt el, de Amundsentől nem jött újabb hír.

Mint hogy a krisztianiai meteorológiai intézet vasárnap erős hóvihart jelzett az északi sark környékéről, attól tartanak, hogy Amundsen repülőgépe a hóviharban elpusztult. Az eredeti terv szerint, ugyanis, Amundsennek már vissza kellett volna térnie a Jegestengeren várakozó expedíciós hajó fedélzetére. Sokan attól tartanak, hogy

Amundsen nem tudott újra felszállni, mert repülőgépeinek szántalpjai mélyen és talán elmozdíthatatlanul a hóba fúródtek.

Vajda Sándor szerint nem bűncselekmény Szovjetország elismerése érdekében agitálni Vajda volt miniszterelnök Madgearu szenzációs tanuvallomása a kommunista monstre-pörben

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma reggel 8 órákor kezdődött a kommunista per tárgyalása. Negreanu védő kéri az egyes vádlottak ügyének elválasztását, mert a bűncselekmények már a vádirat szerint sem esnek egy pont alá.

A bíróság napirendre tér a védő indítványa felett s ezért a védelem a tárgyalásról visszavonul.

A védelmet ezután csak a hivatalból kirendelt védő látja el. A védelem tanujaként Vajda Sándor volt miniszterelnök kihallgatására került ezután sor, Vajda kijelenti, nem tudja, hogy a harmadik internacionálé és a szovjetkormány egy eszmét képvisel. Amikor

az kénytelen lesz autonómiát adni a községeknek és szabadkezetet a közigazgatásban a lakosoknak.

Leonte Moldoveanu, a közigazgatási javaslat előadója rámutat arra, hogy a legutóbbi 20 évben milyen munkásságot fejtettek ki a liberális kormányok. A javaslatot hozzáértő egyének készítették el, akik között van Bratianu Jonel, Marzescu, Duca és Alexandru Constantinescu. Irónikus megjegyzi, hogy Argetoianu is kidolgozott egy közigazgatási javaslatot Averescu idejében.

Vintila Bratianu beterjeszti a Banca Nationala privilégiumának meghosszabbításáról szóló javaslatot, mely után az ülés 7 órákor véget ért.

Az is lehet azonban, hogy felszállt, de a sűrű felhők közt eltévedt. Egyesek azon a véleményen vannak, hogy a benzine fogott el és nem tudta újra elindítani a motort. Bármelyik eset is álljon fenn, bizonyos, hogy Amundsenre, amennyiben repülőgépet nem tudná többé használni, súlyos megpróbáltatás vár.

Ebben a pillanatban hétszázötven kilométer távolságban van Kapkolumbiától, a legközelebbi emberi hajléktól. Több hónapig tartana, amíg ezt az utat gyalog megtenné.

Az egyik norvég lap munkatársa kérdést intézett Amundsen barátaihoz az expedíció felszerelésére vonatkozólag és azt a megnyugtatót kapta, hogy Amundsen felszerelése a legtökéletesebb és nem tartják valószínűnek, hogy bármelyik expedíciós eszköze felmondta volna a szolgálatot. Amundsen barátai annak tulajdonítják hallgatását, hogy meghosszabbította ott-tartózkodását és jelenleg földrajzi méréseket eszközöl.

Newyork, május 25. Amundsenről még mindig nincs semmi hír. Norvégiában nagy nyugtalanság észlelhető. Haaker Hemer, Amundsen barátja, aki jelenleg Los-Angelesben tartózkodik, repülőgéppel a veszélyben lévő sarkutazó segítségére indult.

kormányon volt, dolgozott annak érdekében, hogy Románia ismerje el a szovjetkormányt. Még mielőtt ez megtörtént volna, kénytelen volt eltávozni a kormány éléről.

A szovjetkormány elismerése érdekében kifejtett agitáció még nem hazafiatalan cselekedet.

Nem hiszi, hogy az a sok hiány, amiben most az ország szenved, a kommunisták miatt volna, hanem inkább a kormány hibái miatt. Az elnök kérdésére kijelenti, hogy helyesli az éhségstrájkot, mert a vádlottak másképen legális uton nem tudtak igazságukhoz jutni.

Madgearu parasztpárti vezér kihallgatására kerül ezután sor. Szerinte a harmadik internacionale nem egy háborús eszköz, hanem a béke propagálója. Híve annak, hogy az egyes strájkokat a munkásság nemzetközi szervezete támogatja, mert a strájkok a munkásság anyagi helyzetén vannak hivatva javítani.

Hotineanu hadbíró szerint nem bűncselekmény a harmadik internacionáléhoz való csatlakozás.

Draghicescu őrnagy szenátor, aki a román-orosz bécsi tárgyalásokon tagja volt a román bizottságnak, kijelenti, hogy missziójában a romániai kommunisták nem gátolták.

A kommunistaper délutáni tárgyalásán Leanca parasztpárti kijelenti, hogy a beszarábiai terrornak a közigazgatási visszaélések voltak okozói. Tudja, hogy történtek gyilkosságok Beszarábiában, amelyek megtorlatlanul maradtak. Ezeknek az állapotoknak a leküzdésére irányuló akció még nem államellenes cselekedet.

Dutulescu diák vádlott kijelenti, hogy

Tavaszi felöltő

jó minőség

Lej 2500

Katz & Mendel
Claj. Piața Unirii No 10.
Lej 2300
jó minőségű
tavaszi öltöny

a manifesztum, amelyet a kommunisták a diáksághoz intéztek, arra irányultak, hogy csökkentsék az antiszemita mozgalmat, amelyet a kormány támogatott.

Az antiszemita diákok ellen, még ha gyilkoltak is, nem tettek semmiféle büntető rendszabályokat, a kommunisták ellen pedig a leg súlyosabb eszközöket alkalmazzák. Beier viszonyonja a vizsgálat folyamán tett deklarációját, melyet szerinte presszó alatt tett. *Trandafirescu* vádlott a szindikátusok ellen irányult mozgalmat ismerteti.

A tragikus ismeretlenség

Minden bűnök és minden erények kiapadhatatlan forrása a kíváncsiság, az a luciferi szellem, mely Kolombus Kristófot a tengerre űzte, mely ingadozóvá teszi az erényt és megdicsőíti a bűnt. A kíváncsiságnak luciferi szelleme űzte Amundsent is, a hírneves kutatót, hogy élete kockázatása árán nekiinduljon az északi sarknak, melynek jég-fokaira az Ember lobogóját akarta kitzni. Fellegek homályán, tengerek zúgó hulláma felett szállott Amundsen, repülőgépeinek berregésétől ezuttal nem rémültek meg háboruskodó városiakok, utipodgyászában nem foglaltak helyet gyilkoló robbanású bombák: legsúlyosabb máhájá az a lelkesedés volt, mely az emberi önzésnek legmagasabb és egyben legüszteletreméltóbb megnyilatkozása. És már hírek jöttek, hogy Amundsen elérte az északi pólust s a jéghegyek tetején diadalmasan lengedez a győzelem lobogója. A ma érkezett hírek megcáfolják ezt a hirt és arról számolnak be, hogy Amundsen elveszett az északi sark ismeretlen világában.

Amundsen tragédiája valahogyan a mai egész emberiség sorsának szimbóluma. Merész vágyak, ideális, vakmerő kísérletezések uszították az emberiséget elérhetetlennek látszó célok felé, melyeknek útján milliószámra áldozódtak fel emberi életek, anélkül, hogy a megoldásokhoz valamivel is közelebb jutott volna a kótyagos, kíváncsiságtól megrészegedett emberiség. Mindannyian az északi sark felé tartunk, bosszu, gyűlölet jeges lehelete száll át ősi kultúrák, ősi törekvések flóráján — s ami fény még meg-megvillan a jéghegyek felett viharzó fellegek mögül, — az is csak a bágyadó északsarki fény villanása.

Amundsen hajótörése azonban csak késedelme az emberi akarat diadalának, mint ahogyan ez a vajudó, káotikus mai emberiség is csak késedelmeskedik a történeti célok útján. Minden tévelygésünk, minden gonoszágunk, minden kudarcunk ellenére is, egyre közelebb érünk a pólusokhoz, egyre több titkát terítjük ki az ismeretlennek, egyre gazdagabb lesz tapasztalatunk, melyet fejlődésünk jármába foghatunk. A kataklizmák, melyek közben érik a földet, az eszmei hajótörések, melyek háborúk és forradalmak vejejárói, a szenvedések vergődésében és iszonyatában nagyszerű okságokká érnek, melyekből végül is egy újabb, fejlődöttebb társadalmi rend, egy egészségesebb földrajzi és politikai egység támad életre.

Mert Amundsen szelleme, mely — tulajdonképpen az emberiség szelleme — végül is diadalmaskodni fog. A kíváncsiság szomjúsága, melyet műkifejezéssel idealizmusnak nevezünk, nem hagyja nyugodni a mindig új tervekben fáradozó, mindig új célokra törő embereket. Az anyagi kultúra, az egész, gazdasági szempontok szerint igazodó, társadalmi élet ezeken az idealizmus által megteremtett lehetőségeken épül fel, az Amundsenek és Kolombus Kristófok idealizmusán. Minden utópia beteljesül egyszer, minden lehetetlenség ingoványán a valóság csodái épülnek fel — s talán, ha az ember nem ismerne több elérhetlent, több ismeretlen nem gyujtaná ki fantáziáját: minden kultúra, minden fejlődés forrása eldugulna. A merészség, a kíváncsiság merészsége az, mely a hősiség lélektani kritériuma és a hatalmi, materiális érdekek mellett a történelmi fejlődés legfőbb hajtóereje. Ezt a motívumot a dogmatizáló történelemfilozófiai rendszerint elfelejtik kihangsúlyozni.

Sem az idealista, sem a materialista világlátás nem mutatott még kellően rá erre a specifikusan emberi motívumra, a dicsőség és ismeretlen szomjúságára, mely rátalált Amerikára, feltárta az őserdők titkát, a mennyeknek hitt egek azurján végtelen csillagvilágok borzalmatlan pompás világát fedezte fel, mely az alkémia misztikumából pokoli gépek és vegyi erők rendszerét teremtette meg.

Ezért annyira az egész emberiség dicsősége, ha Amundsen végül mégis diadalmasan száll le az északi sark jéghegyein: ezért az emberiség tragédiájának megrázó fejezete, ha igaznak bizonyul a

hir, hogy Amundsen hajótörést szenvedett és gépeinek alkatrészei az emberi elme dicsőségének eme büszke sasszárnyai a jéghegyek kristályára fagytak oda. A dráma mégsem fejeződött be. Mig

ember lesz a földön: a minden nap tragédiái mellett mindig fel fognak lobogni a tragikus ismeretlenség halálba vonzó, sziréni tüzei!

Salamon László

A turnuseverini ügyész legalisnak tartja az antiszemita mozgalmat

Elhangzottak a perbeszédék a Zelea Codreanu-pörben

(Bucuresti-Bukarest, május 24. Az Uj Kelet tudósítójától). A Zelea-Codreanu pör tárgyalásának során szombaton délután Costa-Foru, a magánvád képviselője tartotta meg vádbeszédét.

Sajnálja a vádlottak padján ülőket, mert fiatalok, a törvény azonban elégtétellel tartozik úgy az ország polgáraival, mint a meggyilkolt hozzátartozóival szemben. A jasi-i diákok egyes személyek hatása alatt állottak, kik törvényellenes dolgokra izgatták őket. A törvényt azonban respektálni kell és Manciu éppen kötelességének teljesítése közben ölte meg a Codreanu revolvorgolyója. Beszédjének további részében Costa-Foru foglalkozik Cuza egyetemi professzor szerepével. A törvényszéki elnök azonban a tárgyra utasítja. Ezután a zsidóüldözésekről beszél Costa-Foru s ezekkel kapcsolatban megemlíti a román nép toleráns természetét. Beszède végén kéri az esküdteket, hogy

ne hozzanak teljesen felmentő verdiktet,

mert a felmentés újabb bűncselekményekre buzdíthat egyéneket.

Az összegyűlt közönség az ülés végeztével hevesen tüntetett Costa-Foru ellen.

A főtárgyalásnak mai ülését 9 órakor nyitotta meg az elnök. Az ügyész erőshangu vádbeszédét mond a politikai pártok ellen. Mindenekelőtt kéri, hogy

Zelea Codreanu büntársait, akik az összeesküvésben való részesség miatt vannak vád alá fogva, mentseik fel,

miután bebizonyosodott, hogy összeesküvés nem forog fenn. Codreanuval szemben pedig kéri az enyhítő körülmények figyelembevételét. Beszédének végén az ügyész kijelenti, hogy az antiszemitaizmus legalis mozgalom. A vádbeszéd elhangzása után az elnök felfüggeszti a tárgyalást.

Nussbaum Sámuel

beszámolója palesztinai tapasztalatairól

Keresztények is résztvettek a beszámolón. Százötvenezer lej egy óra alatt a Keren Kajemethnek

(Oradeamare-Nagyvárad, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától). Vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor tartotta meg beszámolóját a palesztinai utjáról visszatért Nussbaum Sámuel, a nagyváradi ortodox hitközség elnöke, a Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke a Kereskedelmi Csarnokban.

Már a kora reggeli órákban ellepte a kíváncsiak tömege a Kereskedelmi Csarnok hatalmas termét. Még Nagyváradon soha nem látott impozáns és hatalmas gyűlés volt ez. Méreteiben messze túlszárnyalja az eddigi Nagyváradon rendezett cionista gyűléseket. A Kereskedelmi Csarnok hatalmas termében és karzatán egy talpalatnyi hely sem maradt üresen.

A hallgatóság soraiban ott láttuk Nagyvárad zsidóságának elitjét, intellektueljeit, orvosait, ügyvédeit, stb. Ott láttuk a legszélsőbb chaszidokat és a legszélsőbb asszimilánsokat is. Nagyvárad zsidó hölgytársadalmá is impozáns számban vett részt Nussbaum Sámuel beszámolóján. Még kikeresztelkedett zsidót is láttunk a hallgatóság soraiban.

Egységes zsidó népgyűlés volt ez. Soha nem látott figyelemzetséggel és siri csendben hallgatta végig a hatalmas tömeg Nussbaum Sámuel beszámolóját.

Pont féltíz órakor lépett az emelvényre Nussbaum Sámuel, mellette dr. Bárdos Imre, a Keren Hajjeszód nagyváradi direktóriumának elnöke, a Palesztinából most hazatért Reich József, az ort. hitk. elnöke, dr. Kohányi Rezső, a Joint titkára és Mittelmann Jakab a Mizrachi diszelnöke foglaltak helyet.

Az ülést dr. Bárdos Imre nyitotta meg, utána dr. Kohányi Rezső rövid héber beszédben méltatta a beszámoló jelentőségét.

Nussbaum Sámuel beszámolójában rámutatott arra, hogy a palesztinai zsidóságnak legfőbb törekvése, hogy a földet a maga számára megszeresse és az évezredek romokból, piszokból, elhanyagolt-

ságból újjáteremtse. Ma az arabok mind eladásra kínálják földjüket, mert primitív agrikultúrájukkal nem tudnak boldogulni.

Ezután az intellektueléből földmunkássá vedlett chalucok és chalucák működéséről beszél nagy lelkesedéssel és elismeréssel Nussbaum Sámuel. A közoktatás állapota egészen nyugateurópaias. A munkalehetőséget illetően Nussbaum Sámuel azt tapasztalta, hogy közművesek és általában az építőiparhoz tartozó szakmabeli munkások most igen jól kereshetnek. A nők ottan is a legújabb európai divat szerint öltöznek, a zsidó parasztnők persze, tiszta népviseletben járnak.

Röppant érdekes konglomerátum a palesztinai zsidó nép. Van benne a legeivilizáltabb angol, francia vagy magyar zsidótól kezdve, a pájeszes lengyelén át egészen az exotikus ruhájú perzsaszidóig mindenféle árnyalat. De azért, — csodák-csodája! — teljes egyetértésben élnek egymással. Nem olyan veszedelmes az arab probléma sem, mint amilyennek a tudatlanok vagy a lelkiismeretlenek világá kiáltják. Előadását azzal zárja, hogy az egész zsidóságnak egy-ségesnek kell lennie a Palesztina felépítésére irányuló munkában.

A beszámoló befejezése után ismét dr. Bárdos Imre emelkedett szólásra. Megköszönte a Kereskedelmi Csarnok vezetőségének az előzékenységét. Ugyanis ez alkalomra a vezetőség ingyen bocsájtotta termeit rendelkezésre. Dr. Bárdos Imre ügyvéd lendületes szavakkal szólította fel a hallgatóságot, hogy teljesítse kötelességét az őshazával szemben.

Valóságos tolongás lett a felszólítás eredménye, nagyon sokan igyekeztek az emelvény felé, hogy a Keren Hajjeszód jegyzési kötelességüknek eleget tegyék.

A helyszínen történt jegyzés eredménye cirka 150.000 leire becsülhető.

A gyűlés a Hatikva hangjai mellett oszlott széjjel.

B. Zs.

Az Uj Kelet az egyetemes napilapja
Szerkesztők: Giszka
Felelős szerkesztő: D
Előfizetési árak: Egy
240 lei, félévre
Az Uj Kelet cikkeinek
megjelölésével

A m

Ma háromszáz e
zetes dátum ez a
mégis, soha emléké

Kedd
5685 Szivan 3.
1925 május 26

mellette mind a ma
motívumok igaz lé
tudományok lesz
erről az évforduló
ságát és rehabilitálj
nyire éppen lehet
aki nagyra, nemes
a kor szellemében
született Szmirna
„álmessiasa“ Sabt
előtte és évszázad
ber, aki olyan véga
lenni a zsidó népre
mozdult az egész v
amikor meghirdette
érkezett a messiási
nemzetet visszavez
országába, Paleszt
deliriuma rázkódott
Németországban, K
országban és a K
pénz tetteik minde
lés szent lázában, s
elengedték a tartoz
ténynek egyaránt é
tömegekben indulta
szavára, hogy elfog
az országot, amelyet
hatott ugyan őseikt
sohase mondott le.
amelyről Spinoza a
hacsak kitaróak
visszaszereshetik or
lenségüket. A nagy
detésében, hát hogy
óta elnyomorgatott
nép Hitt benne a z
maga is magában. A
igének praktikus m
Ez a feladat aztán
népet is — és ak
messiasa volt a z
megröstellkedése le
sodorta és nem volt
tésre, sem arra, h
amelyet ő indított a
tán meghódítani a
lesztina az akkor
ország uralma alatt
ez öngyilkos vállalk
berek tizezrei eg
mert ő nem tudott
— a tömeg lett ur
vagyai parancsoló
Stambul előtt aztán
roppanás, a török
fegyvertelen kézzel,
országot hódítani in
zsidók messiását el
mozim hit felvétele
összeomlott, a maga
módjában már arr
meghalni tudjon. A
megsemmisült ő is
emberi roncsot tudt
hagyásra kényszer
olyan végzetesen ur
egész környezete st
ő példája után in
mohamedán hitre. A
történetében nem es

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Ma háromszáz esztendeje. Súlyosan nevezetes dátum ez a zsidó nép történetében és mégis, soha emléket megülni nem fogják, sem öröms vigadozásban, sem gyászoló ünnepségekben. Pedig sok volna benne az öröm és sok volna benne a gyászolni való is. De egy nemzet örömeiben is, gyászában is van valami fölemelő — és a zsidó nép ebben a dátumban csak leverőt, csak lealázót érzett és néma, felejteni akaró megröstelkedéssel ment el mellette mind a mai napig. Az objektív, a lelki motívumok igaz lényegét feltáró történelem-tudományunk lesz hivatása, hogy eloszlassa erről az elfordulóról, a szegyenkezés némaságát és rehabilitálja azt az embert, már amennyire éppen lehet rehabilitálni olyan valakit, aki nagyra, nemesre volt hivatva, de elbukott a kor szellemében. Haromszáz évvel ezelőtt született Szmirna városában a zsidók utolsó „almessiasa“ Sabtai Cövi. Évszázadokkal ő előtte és évszázadokkal ő utána nem volt ember, aki olyan végzetes hatással tudott volna lenni a zsidó népre, mint ő. Hívó szavára megmozdult az egész világon szétszórta zsidóság és amikor meghirdette a nagy ígét, hogy ideje érkezett a messiási megváltásnak és a zsidó nemzetet visszavezeti a föld négy sarkáról, ősei országába, Palesztinába, akkor a megváltás deliriuma rázkódott keresztül az egész népen. Németországban, Franciaországban, Lengyelországban és a Kelet országában, a zsidók pénzé tették minden vagyonukat, a testvériesülés szent lázában, széttépték az adóleveleket, elengedték a tartozásokat zsidónak és kereszténynek egyaránt és ezernyi ezrek hullámzó tömegekben indultak utnak, a zsidó messiás szavára, hogy elfoglalják, birtokba vegyék azt az országot, amelyet fegyveres erőszak elrabolt ugyan őseiktől, de amelyről a zsidó nép sohasé mondott le. Ez volt az a mozgalom, amelyről Spinoza azt mondta, hogy a zsidók, ha csak kitarotok és okosak lesznek, újra visszaszerezhetik országukat és népi függetlenségüket. A nagy Spinoza is hitt Sabeti küldetésében, hát hogyne hitt volna, az évszázadok óta elnyomogatott és megváltásra lihegő zsidó nép Hitt benne a zsidó nép és sokáig hitt ő maga is magában. Mindaddig, amíg a hirdetés igének praktikus megváltására került a sor. Ez a feladat aztán összeroppantotta őt is, a népet is — és aki éveken át bálványozott messiása volt a zsidóságnak, apostatája és megröstelkedése lett a népének. De a végzet sodorta és nem volt néki ereje sem a megteljesítésre, sem arra, hogy megállítsa azt az özönt, amelyet ő indított áradásnak. Fegyverrel akarta tén meghódítani a zsidók országát? Nem. Palesztina az akkor még világhatalom Törökország uralma alatt állott és jól tudta ő, hogy ez öngyilkos vállalkozás lett volna. De az emberek tizezrei egyre sereglettek köréje, és mert ő nem tudott ural lenni a hívó tömegnek, — a tömeg lett urrá ő felette és százazrek vágyai parancsolóan sodorták őt maguk előtt. Stambul előtt aztán megtörtént a nagy összeroppadás, a török haderő szétugrasztotta, a fegyvertelen kézzel, pálmakkal és harsonaszókkal országot hódítani indult zsidóságot, Sabtait, a zsidók messiását elfogták és kényszerítették a mozlím hit felvételére. És Sabaiban, lelkében összeomlott, a magával meghasonlott nagy álmódzóban már arra sem volt elég erő, hogy meghalni tudjon. Álmainak megsemmisülésével, megsemmisült ő is és a törökök már csak egy emberi roncsot tudtak börtönbe vetni és hitehagyásra kényszeríteni. De még akkor is olyan végzetesen uralkodott a lelkeken, hogy egész környezete sok sok száz ezer ember, az ő példája után indulva, szintén áttértek a mohamedán hitre. Soha ez még a zsidóság történetében nem esett meg.

Kedd

5685 Szivan 3.
1925 május 26

A hitehagyás mindig ösmertetője volt annak, hogy valakit követni kell-e vagy megtagadni. Saltait még hitehagyásában sem tudták megtagadni. Ott élnek még most is a Sabbatianusok utódai Törökországban, a „Dön-mék“, így hívják őket, mozlimek, de nem keveredtek soha sem a törökökkel, csak egymás között házasodtak, bibliai nevükről és rájuk lehet ismerni és a modern Törökországnak ők voltak és ők jelenleg is politikai ujjáélesztői. Ők csinálták két évtized előtt az „ifjutörök mozgalmat“ az ő sorukból került ki Dzsavid (David) bei, a modern Törökország legnagyobb diplomatája, a híres Enver bei és a mai Törökország vezetőinek nagyrésze. Törökök, de még most is, háromszáz év múltán büszkén tartják a rokonságot Sabtai Cövivel, a zsidók almessiasával. A zsidó nép pedig, a nagy összeomlás után, megszegyenülten és a népek gurtyos kacaja közben kullogott vissza régi nyomoruságába. Szegyen és pirulás fogta el, ha Sabtaira emlékeztették, a család messiásra, nem vette többé szájára a nevét, el akarta felejteni, de azért meggyűlölni nem tudta. Mert ha romlásba is vezette a népet: Sabtai Cövi azért nem volt csaló, nem volt „almessias“. Álomlátó ember volt, aki a népe örök álmát álmodta: ez volt az ő nagysága: csak álmodó volt — és ez volt az ő tragédiája. (g. j.)

— **A királyi család Szinaiban.** Bukarestből jelentik: A király és a királyné ma Szinaiba utaztak, ahol június 25-ig maradnak. A király azután egy franciaországi turára utazik.

— **Dr. Kecskeméti Lipót a kolozsvári zsidó nőegylet közgyűlésén.** Kedden, a hónap 26-án, délután fél öt órakor a kolozsvári izraelita jótékony nőegylet közgyűlést tart a Kereskedelmi és Iparkamara disztermében. Ebből az alkalomból fogják átadni dr. Eisler mátyás főrabbi felejtethetetlen hitvese arekéjét is az egyesületnek. A méltató beszédet dr. Kecskeméti Lipót váradi főrabbi fogja tartani.

— **Az egyesült ellenzék második nagygyűlése.** Kraiovából jelentik: Az egyesült ellenzék pártok második kormányellenes nagygyűlése tegnap folyt le Kraiovában a Minerva-szálló nagytermében. A nagygyűlésen óriási közönség jelent meg. A vidékről is igen sokan jöttek be a gyűlésre. A jelenlevők nagy számára való tekintettel a nagygyűlés két helyen folyt le, a szálló nagytermében és az udvaron. A teremben Julian Dobrescu elnök, akinek megnyitója után Argetoianu és Raducanu szóaltak fel, kritika tárgyává téve a kormány pénzügyi politikáját és az ország finandális helyzetét. Grigorea Julian, Maniu, Mihalache és Jorga egymásután szóaltak fel, rámutattak arra, hogy a két párt egyesülését semmi sem bonthatja meg. Felhívják a királyt és a népfigyelmét, hogy az ország közvéleménye e két párttól várja a kormány eltávolítását s annak legális kormányvaló helyettesítését. Az udvaron Carlateanu tábornok elnökelt. Stefan Tatarescu, Istrate Nicescu és dr. Dobrescu egymásután kritizálták a kormány ténykedéseit. A nagygyűlés után Argetoianu bankettet adott a megjelentek tiszteletére. Repdzavarásra és a katonaság beavatkozására nem került sor.

— **Értekezlet a köztisztviselői fizetések ügyében.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban a köztisztviselők fizetésének harmonizálására ma délelőtt értekezlet volt. Traian Lalescu egyetemi tanár, aki a tisztviselők fizetési lajstromát készítette, javasolja, hogy a fizetéseknek négy kategóriát állapítsanak meg a tisztviselők iskolavégzettségének figyelembevételével. Az első kategóriába tartoznak azok, akik csak négy elemi végeztek, a másodikba azok, akik négy gimnáziumot, a harmadikba a gimnáziumvégzettségű, és a negyedikbe azok, akiknek egyetemi diplomájuk van. A javaslatot legközelebb újabb tárgyalások alá veszik.

— **Imbroane állítólag 500 vagon csontpermiszért lépett be a liberális pártba.** Bukarestből jelentik: A „Romania“ című lap foglalkozva Imbroane volt kamaraelnöknek a temesvári liberális pártba való belépésével, azt írja, hogy ennek a belépésnek nagy ára volt. A liberálisok 500 vagon csont kivételére adtak engedélyt Imbroanenak, ami sokmillió lejjel felér. A marasesti kémiai gyár tiltakozott a permisz kiadása ellen s erélyes fellépésére Tancred Constantinescu tényleg annulálta az engedélyt. Kötelezte azonban a kémiai gyárat, hogy kártérítés címén Imbroanenak egymillió lejt kifizessen. A gyár a kártérítést ki is fizette. A fizetés a gyár irodahelyiségében történt Tancred Constantinescu jelenlétében.

— **Eljegyzés.** Weisz Rezi aviva Szamosujvár és Farkas Hermann Retteg jegyesek.

Bürger Loncsi Alba-Julia és ifj. Charap Gyula Gheorgheni jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Egy stettini lapszerkesztő halálos szerencsétlensége egy motorversenyénél.** Stettinből jelentik: Wolfgang Biermer, az „Ostsee-Zeitung“ főszerkesztője, egy motorbiciklis versenyen vett részt. Egy alkatrész-törés következtében kirepült a kocsiból és pedig olyan szerencsétlenül, hogy rövid idő múlva meghalt.

— **Ujráválasztották a népbiztosokat.** Moszkvából jelentik: A Szovjetunió végrehajtóbizottságába, amely 581 tagból áll, többek közt Trotskijt is beválasztották, míg Radek kibukott. A végrehajtóbizottság saját kebeléből megválasztotta a népbiztosok tanácsát. Rykov újra elnök lett, helyettese Kamenev; megmaradnak állásukban: Csicserin, Frunse, Dzerzsinszki és Krasszin is. Trotskij nem kapott népbiztosi megbízatást, őt a közeljövőben magas gazdaságpolitikai misszióval fogják megbízni.

— **French marsall meghalt.** Londonból jelentik: French marsall csütörtökről-péntekre virradó éjjel meghalt. Az elhunyt tudvalevőleg az angol hadseregnek főparancsnoka volt a világháborúban. A háború után a legfelsőbb tanács rendes tagjává lett és sok nemzetközi konferencián vett részt, így többek között a sanremói konferencián, ahol elhatározták Palesztina felszabadítását. French már a bur háborúban is kitüntette magát, amikor az angol lovasságot vezényelte.

— **Nagy vihar Angora felett.** Konstantinápolyból jelentik: Angora felett a vasárnapról hétfőre virradó éjszakán borzalmas vihar pusztított. Három minaret és több ház összeomlott, a táviró- és telefonvezeték megrongálódott. A lakosság közül kettőszázán megsebesültek.

* **Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselést az ország minden helységében.

* **Mielőtt hitelezne,** vagy bármely hitelüzletet kötne, okvetlen kérjen egy pontos hiteludósítást az utóállamok legelső hiteludósító irodájától, a Gyár-iptartól Temesvár Postafiók 34. A „Gyár-iptar“ Hiteludósító információ, megbízhatók, lelkiismeretesek és olcsók. Tudósítások a világ bármelyik államából. 1

— **Százhusz amerikai magyar zarándokolt Károly excsászár sírjához.** Budapestről jelentik: Szabó János amerikai lelkész vezetésével 120 magyar ember zarándokutat tett Maderiába, hogy Károly excsászár koporsóját megkoszorozzák

* **Székrekedés ellen Purgó eredeti dobozban.** (3)

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse színdája az utat

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, asztalosok furnázászkészleteiket legolcsóbban itt szereshetik be

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	25 lei
Flohr-harisnya minden színben	53 lei
Muszlín harisnya divat-színben	69 lei
Cérna-muszlín minden színben	98 lei
Selyemfátyol harisnyák minden színben	125 lei

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkoztyukban és köztitárakban óriási vála zsidó! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók

ngédiái mel-

us ismeret.

n László

almat

scu védő, a magánvadászbeszédét évés feladat sztában van-a Codreanu, ágát, mondotta

kok mozgalkarakterét. ek invaziója k szemeit is, vezetésében, arizáltak ma-olva volt,

es intéz-eförésére, s karak-

ak, brutális nek lett ál-ól itélve a a ez az eset redményezte nciu halálát. lott felmen- száltak Tace

atták Zelea ur (Focsani) fogása ellen, rok a védők i a vádolt t a focsani oivassa fel, ntő itéletét

óra alatt

ind eladásra kulturájukkal

nkássá ved-beszél nagy Samuel. A európaias. A Samuel azt an az építő-most igen jól abb európai mők persze,

a palesztinai angol, francia es lengyelen dóg minden-ja! — teljes olyan vesze-milyennek a lágá kiáltják. ságnak egy-építésére ír-

Dr. Bárdos e a Kereske-özékenységét. en bocsájtotta re ügyvéd len-hallgatóságot, val szemben. litás ered-az emelvény zési kötele-

ménye cirka ellett oszlott B. Zs.

KÖZGAZDASÁG

A Banca Nationala közgyűlése ratifikálta az új konvenciót

Karhatalommal oszították szét a tüntető tömeget

(Bucuresti-Bukarest, május 25. Az Új Kelet tudósítójától.) Lapunk tegnapi számában hirt adtunk már arról, hogy szombaton délelőtt aláírás nélküli falragaszok jelentek meg Bukarest utcáin, amelyben nagygyűlésre hívták össze a fővárosi lakosságot, hogy tiltakozzanak a Banca Nationala privilégiumának meghosszabítása ellen. A bank részvényesei tegnap tartottak közgyűlést a Banca Nationala helyiségében, amelyen az állammal kötött konvenció ügyét is megtárgyalták. Ebből az alkalomból több mint kétezer ember gyűlt a bank épülete elé, ahol hangosan demonstráltak a privilégium meghosszabítása ellen. A helyszínrre kivezényelt nagyszámú katonaság azonban rövid idő alatt feloszlatta a tüntető tömeget. Féltnakor vonult be a bank tanácstermébe az igazgatóság. Oromulu bankkormányzó nyitotta meg a közgyűlést rövid beszéd kíséretében. Utána Jarka szólalt fel, tiltakozva a privilégium egyes rendelkezései ellen. Mindenek-

előtt kifogásolja, hogy a régi részvényeseket hátrányos helyzetbe hozzák az újakkal szemben. Spiru Jacobescu kéri, hogy a részvények árfolyamát 5500 lejről 3000 lejre redukálják és, hogy az állami tisztviselőket juttassák nagyobb számú részvényekhez. Protopopescu aggodalmának ad kifejezést, hogy a részvények számának emelése miatt azok értéke csökkenni fog. Az elhangzottakra Oromolu válaszolt. Kifejtette, hogy a mai gyűlést azért hívták össze, hogy az állammal kötött konvenciót ratifikálják. A bank nem tesz különbséget új és régi részvényesek között s mindenkit egyforma jogok fognak megilletni. Ami a részvények értéktelenedésére vonatkozó aggodalmakat illeti, kijelenti, hogy külön alapot fognak létesíteni azok valorifikálására. A privilégiumot meg kellett újítani, mert a régi nem felelt meg Románia területének megnagyobbodása által dik-tált követelményeknek. Kéri a közgyűlést, hogy a konvenciót ratifikálja. Több hozzászólás után a közgyűlés ratifikálta az egyezményt.

Az amerikai bankárok nem adnak kölcsönt a francia iparnak. Newyorkból jelentik: Azok közt, akik újabb időben a Wall-Streeten kölcsönért kopogtattak, nagy számmal voltak franciák, főleg francia iparvállalatok. De mialatt a német kölcsönkérők javarészből meghallgatásra találtak, a franciák nem kapnak pénzt. Az amerikai bankárok ugyanis meg akarják várni a franciaországi pénzügyek szanalását, mielőtt újabb angazsmánokba bocsátkoznának. Ezt a szanalást, amelybe be kellene vonni az amerikai háborus tartozások dolgát is, Newyorkban csak a Dawes-terv analógiája szerint tartják megoldhatónak. Ezen az alapon szeretné bérbe venni a francia dohány-monopóliumot a legnagyobb amerikai dohány-koncern, a Tobacco Trust, mely hajlandó volna lekötöni a bérösszeget a szanalási kölcsön javára.

Visszaérkezett a magyar petróleum-piac visszahódítására kiküldött román bizottság. Bukarestből jelentik: Közöltük, hogy a kormány bizottságot küldött ki Budapestre, hogy az elveszített magyar petróleum-piacot újból visszazerezzék Románia részére. A bizottság ebben a kérdésben hosszabb tárgyalásokat folytatott az illetékes magyar minisztériumokkal anélkül azonban, hogy valamilyen fix megállapodásra jutottak volna. A bizottság tegnap érkezett vissza budapesti útjáról és a tárgyalásokról ma tették jelentést az ipari és kereskedelmi miniszternek. Mint értesültünk, a bizottság, amely különböző vámyügekben is folytatott tárgyalásokat, június havában ismét Budapestre utazik a tárgyalások továbbvitele érdekében.

A kolozsvári Közgazdasági Bank tőkeemelése. A kolozsvári Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Banca Economica S. A.) alaptőkéjét a június hó elejére meghirdetett közgyűlésen hatmillió lejre emeli fel. Mint értesültünk, a kibocsátásra kerülő négy millió lej részvényt tekintélyes kolozsvári nagykereskedők és iparosok jegyezték le, akiknek képviselői az intézet igazgatóságába is be lesznek választva. Az intézet vezetésében dr. Hirsch Gyula és dr. Semlyén Hugó igazgatókon kívül Blatt Ignác, az Erdélyi Mezőgazdasági R.-t. volt vezérigazgatója, is részt fog venni. A tőkeemelés keresztülvitelére a miniszteri jóváhagyás már megérkezett. Az intézet tőkeemelési tranzakciója és átszervezése fontos jelentőséggel bír, mert ezáltal az intézet visszanyeri mozgékonyágát és a közgazdasági életben azt a jelentőséget, amelyet méltán megérdemel.

Közgyűlési naptár. Május 27. „Prometheus” Bánya és Ipar rt. Nagyvárad. — Május 28. Pankotai Népbank rt. Pankota. — „Ardealul” Kereskedelmi rt. Bukarest. — Május 29. Aradi vasipari rt. Arad. — Május 30. Sváb Központi Bank rt. Temesvár (rendkívüli közgyűlés). — „Astra” első román vagon- és gépgyár rt. Bukarest (rendkívüli közgyűlés). — Kisküküllőmegyei földgáz rt. Dicsőszentmárton. — Május 31. „Aromatica” román vegyészeti gyár rt. Temesvár. — „Transylvania” Armatura- és Gépgyár, Marosvásárhely. — Junius 1. Csikszeredai Takarékpénztár rt. Csikszereda. — Nyersanyagkereskedelmi rt. Kolozsvár. — Nagykárolyi birtokossági malom rt. Nagykároly. — Junius 3. „Helvétia” Biztosító rt. Kolozsvár. — Junius 8. Hidalmásvidéki Takarékpénztár rt. Hidalmás.

A legfőbb vámbizottság legközelebbi ülése. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság május 29-én pénteken fog ülést tartani, hogy megállapítsa azoknak az exportcikkeknek a vámösszegét, melyeknek kivitelét a kormány közgazdasági bizottsága legutóbb tartott ülésén megengedte.

Magyar vámhivatalt állítanak fel a szatmári határon. Csehszlovákia a Szatmárcsekével ellenkező oldalon már régebben állított fel vámhivatalt. Mint értesültünk, most Magyarország is hajlandóan mutatkozik arra, hogy Románia és Magyarország közötti közlekedés és áruszállítás intenzívebbé tétele érdekében egy újabb határszéli vámhivatalt állítson fel. Magyarország új vámhivatala Szatmárcsekén lesz felállítva.

Kolozsvári céghivatali hírek. A kolozsvári céghivatalnál az elmúlt hét folyamán a következő változásokat jegyezték be: „Aesculap” cégnél Máté Mihály és Máté Mihályné cégjegyzői jogosultsága bejegyeztetett. — „Sebestyén Dávid” cég cégjegyzésébe a téglagyártást is bejegyezték. — „Sylva” fakereskedelmi rt. Klemm Pál igazgatósági tag cégjegyzői jogosultsága bejegyeztetett. — Blaga és Margarit autószállítási vállalat cég megszűnése bejegyeztetett. — Reprezentanta Economica Romana S. A. Dinea György, Ratiu Domokos, dr. Lupás János igazgatósági tagsága megszűnt, helyettük bejegyeztetett Regiusné, Sárga Janka, dr. Jászay Károly és Jászayné Wellmann Hilda. — Izrael József és Társa szücs cégből Gombos Sámuel kilépett, a céget Izrael József vezeti tovább egyéni cég gyanánt.

Dr. GOLDBERGER EDE

szakorvos, bőrgyógyászati rendelőjét Cluj, Str. Saguna (Bartha Miklós-u.) 5. sz. alá helyezte át.

Megnyílt! **ארמיה כשר** Megnyílt!

legmodernebb berendezéssel

szalámiggyár.

Postacsomagokban is legutányo-abb árban szállít. Hechsar és árj-gyzeek hivánatra bárkinek.

Schnabel Hermann, Cluj

Piata M. Viteazul 26.

**Zsák
Ponyva**

Mindenemü célokra legelőnyösebben beszerezhető

Albala Izsó
Timisoara

Piata Traian No 2

MA

érkeztek a nyári szezon utolsó ujdonságai.

MA

lehet vásárolni ritka szépségeket még.

MA

látogassa meg a kolozsvári vevőközönség az

AU PRINTEMPS

nagyáruházat Unió-u. 11

Lloyd 3247

**MILKA
SUCHARD**

TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR

**ארמיה כשר
étterem!**

Oradea-Maren a „BIHORUL” (Lloyd) orth. koser étterem, tényesen berendezve, Fuchs Benjámín fő-rabbi felügyelete alatt **megnyílt.**

Alkalmi ebédok és vacsorák. Olcsóabonoma. Frisvillásreggeli

**ארמיה כשר
étterem!**

Kön

A lej: Zürich pesten 332.

Kolozsvár. piac. Az árfolyam Bécs 30-20—325—330, Páris 41-90, Newyork 1055, Milánó 8

Zürich. M. 123-00, Amszter 517-00—517-00, 2640-00—2645-00 Prága 1532-50—Belgrád 847-00 240-00, Varsó 8

Bukarest. London 3-74 Zürich 41

Bukarest. márka 51-70, sterling 1052, 42-00, olasz li 345-00, dollár 21 shilling 30-00, m 6-43 belga frank

Farmodon

Farmacon

1748 4

Van szeré vidéki régi t. év óta fenoá désemét, mal a mai kornak lettel megnyi

Pontos, szc vevőimnek re tén a meglev lis cikkeket könyvosztályb nagyobbitott

További b. tisztelettel

Mégis csak

„RASO”

az ártalmas utánza

Reszling
Cluj, Calea

Könyvkötővászon FERENC M. Telefon: 225

Cluj, Strada F. David 16.

TÖZSDE

Május 25 én

A lej: Zürichben 240.00, Párisban 915, Budapestben 332.

Kolozsvár. A mai napon szilárd volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.20—30.50, Prága 6.38—6.44, Budapest 325—330, Páris 11.10—11.20, Zürich 41.70—41.90, Newyork 215.00—216.00, London 1050—1055, Milánó 8.75—8.85.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123.12—123.00, Amsterdam 207.80—207.80, Newyork 517.00—517.00, London 2513.00—2512.50, Páris 2640.00—2645.00, Milánó 2032.75—2082.50, Prága 1532.50—1532.50, Budapest 72.75—72.75, Belgrád 847.00—847.00, Bukarest 240.00—240.00, Varsó 99.25—99.25, Bécs 78.80—78.80.

Bukarest. Devizák: Páris 11.10, Berlin —, London 10.55, Newyork 216.00, Milánó 8.74, Zürich 41.90, Bécs 30.20, Prága 6.42.

Bukarest. Valuták: Napoleon 805, német márka 51.70, leva 1.45, török lira 115, font sterling 1052, francia frank 10.90, svájci frank 42.00, olasz lira 8.74, drachma 4.00, dinár 345.00, dollár 216.00, lengyel forint 41.00, osztrák schilling 30.00, magyar korona 30.00, cseh korona 6.43 belga frank 10.70.

Farmodont fogkrém lerakata

Farmacon nagydrogueria

Timisoara

1748 4

Értesítés!

Van szerencsém úgy a helyi, mint a vidéki régi t. vevőimet értesíteni, hogy 30 év óta fenoálló fűszer- és vegyeskereskedésem, mely 2 év óta szűntelt, újtól a mai kornak megfelelő elsőrangú árákészléttel megnyitottam.

Pontos, szolid és olcsó árak mellett t. vevőimnek rendelkezésére állok. Ugyazint a meglevő héber könyv és zsidó rituális cikkeket מפרים הארונים külön könyvsztályban dus választékkal megnagyobbitottam.

További b. pártfogásukat kérve, kiváló tisztelettel.

Rosenzweig Antal,

fűszer és vegyeskereskedő
Cluj, Széchenyi-tér 37-38.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL“

borotváló por amely az ország legrégebbi gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva az arcotnem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utánszatoktól. Csak az „IDEAL“ felírás valódi.

Reszling József fodrasz

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

SPORT

Vasárnapi eredmények

Nagyvárad győzelme Temesvár felett. A cseh válogatott legyőzte az osztrákokat. A kolozsvári és aradi atlétikai versenyek eredményei

(Cluj-Kolozsvár, május 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pompás rendezésben folyt le tegnap az Univeritatea és KAC közösen megrendezett első tavaszi országos atlétikai versenye. Ha az indulók száma nem is volt olyan népes, mint ahogyan a verseny azt megérdemelte volna, azért nem a rendezők a hibásak, mert a bukaresti atlétikai szakosztály ugyanakkor, amikor Kolozsvár részére atlétikai versenyt engedélyezett, belemert abba, hogy Arad is atlétikai versenyt rendezzen. Részletes eredmények:

Gerelyvetés. 1. Barabás (CAMP) 40.80 m., 2. Kondor (U.) 39.30. — Rudugrás. 1. Fetter (KAC) 297 cm. (15 cm. előny), 2. Barabás (CAMP). Scratch 297. — 110 m. gátfutás. 1. Barabás (CAMP) 20.4 mp. — Kalapácsvetés. 1. Bodea (U.) 38.33 méter. — 1500 m. handicap. 1. Wild (CAMP) 4.38.8 p. Előny nélkül. — 100 m. síkfutás handicap. 1. Valceanu (Kinizsi) 11.6 mp. Scratch. Péter nem indult. — 800 m. Wild (CAMP) 2 p. 17.6 mp. — Diszkosz. Kondor (U.) 32.89 m. — Magasugrás. Rusu (U.) 170 cm. Péter nem indult. — Súlydobás. Dávid (KAC) 11.62 m. (1 m. előny). — 4x100 m. staféta. 1. KAC, 2. U., 3. CAMP. — 5000 m. síkfutás. 1. Wild (CAMP) 17.6 mp. — 400 m. síkfutás. 1. Kormos (KAC) 55.4 mp. — Távolugrás. 1. Rusu (U.) 629 cm. — 200 m. síkfutás. Péter (KAC) 23.8 mp. — Olympiai staféta. 1. CAMP, 2. KAC, 3. U. A Camp ileje 4 p. 09.6 mp. Az atlétikai versenyt futballmérkőzés követte.

Univeritatea—KAC 2:0 (1:0). Biró Pop. Mindkét csapat több tartalékkal játszott a barátságos mérkőzésen.

Sparta

(volt Sugár & Deutsch) — az összes

sporteikkek

szaküzlete. — Cluj, C. Victoriei 5.

Vidéki eredmények:

Nagyvárad: Nagyvárad—Temesvár 2:1 (1:0). A két régi rivális küzdelméből a szerencsésebb csapat került ki ezuttal győztesként. Timisoara a bukarestiekkel ugyancsak tegnap lejátszott válogatott meccsre való tekintettel nem komplett összeállításban szerepelt Nagyváradon, ennek dacára jobb és egységesebb játékot produkált. Rónai és Keller rugták a gólokat.

Brassó: Brassói kombinált—KKASE—KAC—CFR kombinált 2:0 (2:0).

Temesvár: Temesvár—Bukarest 2:1 (2:0). Matek és Frech rugja a temesváriak, Melchior a bukarestiek gólját.

Resica. Timisoara II. oszt. válogatott—Resita válogatott 2:1 (1:1). Biró: Szika.

Arad. Olimpia—Aviatie Sport Club Bucuresti 2:2 (1:1). A fővárosi csapatban erdélyi játékosok szerepeltek.

Petrozsény. UCASP—Gloria-CFR (Arad) 0:0. Első osztályu bajnoki, amelynek eredménye meglepetés.

Lupény. Jiul—ATE 4:1 (1:1). Első osztályu bajnoki.

Piski. AAC—CFR-Simeria 2:0 (1:0). I. o. bajnoki.

Nagykároly. Victoria komb.—Victoria Nagyvárad 3:2 (1:0). Biró: Vadász.

Szatmár. Victoria (Nagykároly)—Olimpia 2:0 (2:0).

Nagynyed. Industria Sarnei—NTK 5:1 (2:0). II. o. bajnoki.

Máramarossziget. Sz. Törekvés—Sámszon 3:0 (2:0). Első osztályu bajnoki, bíró Gross. Borgida (2) és Pomacek a góllövők.

Külföldi eredmények:

Budapest. BEAC—FTC 1:0 (1:0). I. o. bajnoki. A lelkes BEAC Marcinkó góljával

győzött a tartalékolt FTC ellen. UTE—Vasas 3:1 (1:1). Kupa elődöntő. A magyar—osztrák hölgyuszóversenyt 22 és fél—13 és fél arányban az osztrákok nyerték. Bécs. Rapid—MTK 4:1. A magyar bajnokcsapat veresége meglepetés. Prága. Csehszlovákia—Ausztria 3:1.

A KKASE magyarországi turára indul. A KKASE teljes első csapata júniusban Debrecenbe utazik, ahol június 7-én a DKASE, június 11-én pedig a DTE csapatával tart mérkőzést. A cluji csapat debreceni vendégszerelését nagy érdeklődés előzi meg úgy Romániában, mint pedig Magyarországon. Reméljük, hogy a KKASE lelkes csapata méltó módon fogja reprezentálni Debrecenben nagy játékerőt képviselő ellenfeivel szemben a romániai futballsportot.

Uj Kelet könyvosztályának sevouth ünnepi olcsó könyvcsoportja.

- Lukács Zoltán: Szemelvények a Talmudból.
- Fényes: Jiddi.
- Herzl: Zsidó állam.
- Max Brod: Zsidóság és kereszténység viszonya.
- Szabó: Piros zubbony.
- Veér: A kivándorlás örvényében.
- Achad Haam: Nietzscheanizmus és zsidóság.
- Ujvári: Bis-zuálló Isten.
- Martin Buber: Zsidóság és az emberiség.
- Szép: Kétfelhangyal.
- Gizskalay: Rókok a romok közt.
- Silbermann: Zsidó kultúra és modern világnézet.

12 könyv ára 185 lej (és portó). Csak a szíván hó 10-ig beérkező csoportrendeléseket szállítjuk.

Ki kell költözzünk!

Emiatt kénytelenek vagyunk üzletünket teljesen feloszlítani.

Oriási szövet-, selyem-, vászon- és mosóáru-raktárunkat még eddig nem létezett olcsó árakban elárusítjuk.

Heller, Weisz & Molnár

divatáruháza, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

APRÓHIRDETÉSEK

Magyar közönségnek egy sz. 9-... vastagabb betűve 8 lej. Leg... kisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény

Ha jól akar nőülni vagy férjhez menni, forduljon hozzánk. „IDEAL” házasságközvetítő iroda, Alba-Julia, Str. Simion Barnuțu No 20. 1864

Hatszáz ezer lej készpénzzel rendelkező 26 éves izraelita érettségizett fiatal ember feleségül venne hasonló vagyonu urleányt vagy nagyobb vállalatba benősülné. Közvetítések „Hivatalnok” jellegű Rudolf Mosse hirdetés világhírhírt, Oradea-Mare, kéretnek. 9110

Megnősülne izr. 37 éves kereskedő, illetépleppel. Teljes című levél címzendő „1.000.000” jellegű a kiadóhivatalba. 9113

Előkelő véglegesített állásu, neves orthodox családból, negyven éves, ben levő nőlen, egyetemet látogatott, jó külsejű talmodchachamnak hozzáillő finomlelkű gazdag feleséget keresek, esetleg benősülné, vagy érdeklődéses vállalkozás nagyobb üzennél. Bimérió ajánlatok „Előke é, valóságos” jellegű kiadoba. Legmesszebbmenő díszrecció biztosítva. 9099

Azsurozó gép jó állapotban eladó. — M. Fülöp, kézimunka-üzlet Dej

Széchenyi-tér legiobb helyén levő üzlethez, kedvező feltételek mellett társ keresetük. Cím a kiadóban.

Motorokat benzín, nyersolaj, diesel, szívógáz, 10 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is, keresek megvételre. Scheidetz, gépészmérnök, Timisoara, Gojdu-utca 13. 1819

Veszek hántott tölgy tűzfát prompt és későbbi szállításra. Hinc Vilmos, Brasov, Kórház-utca 66. 9118

Motorokat, benzín, nyersolaj, szívógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Barzel Fierarie Vasüzlet Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Telefon 2040

Erdélyi butorgyár képviselőt avanném Cur Salómban. Cím kiadóban kérek.

Utazót, garanciaképes szakképzett rövidárúst keresünk. Kizárólag irasteli ajánlatokat kéünk Blum Testvérek, Oradea Mare. 9116

Lömaan-Akkó irodába perrekt magyar gyors és gépirónó kerestek azonnali belépésre.

Értesítés. Tisztelettel értesítem vendégeimet, hogy fodrászműhelyemet Deak Ferenc-utca 11 sz. alól Bolyai-utca 2 sz. alá helyeztem át. Kérem tisztelt vendégeim további szives támogatását. Tisz. viselőknék és munkásoknak 20% kedvezmény. Grósz Ignác, fodrászmester. 9119

A kolozsvári „PARK” szanatorium a szellemi és érzékszervi fogyatékosok gyenge elméjük, siketnémák, nagyothallók, vakok erősen rövidlátók számára külön osztályt létesít, ahol nevezetk szanatoriumi kezelésben s a gyermekek szakszerű nevelésben fognak részesülni. Felvételnék a fenti, vagy azokhoz hasonló kategóriákba tartozó, 6 évtől fejjebb bármilyen korban — mindkét nem-beli fogyatékosok. A megfelelő korban levők képességeik szerinti mesterségekre kiképeztetnek.

Azok részére, kik megbízható orth. kóser kosztot igényelnek, a szanatorium rituális konyhája rendelkezésre áll. — Levélbeli megkereséseket a szanatorium irodájába kórnék.

Ki akar Cur Salómban létesítendő autóbussz vállalatához [Haifa—Akkó között] társuljonai, az közöje címét a kiadóba.

Keresek azonnali belépésre egy ügyes fűszer, vas-rövidáru és tvege zésben is jártas kereskedő segédet — Farkas Jenő, Sangeorgeni pályatéri. 9111

Engros-üzletnek, vagy irodának alkalmas, centrumban fekvő helyiség nagy raktárhelyiséggel, kedvező feltételek mellett kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Nőikalap újdonságok legolcsóbbak Párisban de Paris. Unió-utca 6. Massamódoznak külön kedvezmény. Kalapformálást saját műhelyemben, legutolsó divatra gyári áron készítek. 9054

Férfitúvat alap és cipőszakmában, ki akatrendezésben jártas segédet azonnali belépésre keresek Roman és német nyelv tudása okvetlen szükséges. Günzberger S. Geza ruhárúsz, Caransebes. 9106

Motorok Szívógáz 20—60 HP. Benzín 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyáriag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Tengerit waggonteleokban szállít Reiter Frigyes, Timisoara, Str. Jancu Vacarescu 1. 9007

Időt, jómírósgűt, kisebb nagyobb mennyiségben veszek. Fehér, Sato-Mare, Bul. Basarabilor 3. 9115

Vegyés üzlet italmérésel vidéken, forgalmas helyen átadó, esetleg agilis társ társával keresetük. Bövebbet Finkelstein K. inger cégnél, Cluj, széchenyi-tér. 9103

Benzinlocomobilok és nyersolajtorok, melyek cséplésre és kétjáratu motor meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók. Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

Nagyobb üzlethelyiség esetleg raktárnak azonnal kiadó. Értékelhetni ugyanott, Honvéd-utca 16. 9117

Aranyművesegédeket keresünk azonnala, 1 feshérmunkást, 1 foglalt. 1 lencsekészítőt és egy galant-ristát, Csakis elsőrendű erők jelentkezzenek. Zehavia, Medias. 9074

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Nagyobb üzlethelyiség esetleg raktárnak azonnal kiadó. Értékelhetni ugyanott, Honvéd-utca 16. 9117

Aranyművesegédeket keresünk azonnala, 1 feshérmunkást, 1 foglalt. 1 lencsekészítőt és egy galant-ristát, Csakis elsőrendű erők jelentkezzenek. Zehavia, Medias. 9074

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Cur Salómban cemenárúgyár létesítéséhez tökérső társat keresek. Kevés tőkével magam is rendelkezem és szakember vagyok. Kik résztvevni óhajtanak, címüket közöljék a kiadóval.

Eladó házastelék. Vétel esetén baktólzhető. Cím a kiadóban.

Péntek: Tosca (Sugár Frigyes bacsuvendégjátékával) Hegyi Lili fellépésével, napibérlet 126 sz. B, sorozat 226) Szombat fél 9-kor: A Sárga kabát (Újdonság, először, premierbérlet 63 sz., sorozat 227) Vasárnap d. u. fél 4-kor: Antónia (Már-ékelt helyárrakkal, sorozat 228) Vasárnap este fél 9-kor: A sárga kabát (Bér-étszűnetben, sorozat 229) Hétfő d. u. fél 4-kor: Három grácia (Mársékelt helyárrakkal, sorozat 230) Hétfő este fél 9-kor: A sárga kabát (Napibérlet 127 sz. A, sorozat 231) Kedd fél 9-kor: A sárga kabát (Napi bérlet 128 sz. B, sorozat 232)

MOZGÓK MŰSORA Select-mozgó. Kedd, Szerda, csütörtök, május 26, 27 és 28. Shylock, a velencei kalmár. Monumentális dráma 8 felvonásban. Filmre alkalmazva a halhatatlan angol irodájának drámája után: William Shakespeare. Főszerepben Henry Porten, Harry Liedtke és Werner Krauss.

Uránia-mozgó. Kedd, Szerda, csütörtök, május 26, 27 és 28. A hindu talizmánja. II. rész, 9 felvonásban. Szenzációs kalandordrám. Indiában, a fahírok országában. Főszerepben Éva Évi. Az utolsó, legérdekesebb rész.

Apollo-mozgó. Kedd, május 26. Fattynak nem akad párja. Nagy amerikai burleszk, 6 felvonású, a cow-boyok el-téb-1. Főszerepben: Fatty. Szerda és csütörtök, május 27 és 28. Egy izgalmas éjszaka. Szenzációs büntügyi dráma, 9 felvonásban. Filmre alkalmazva a világhírű rendező: D. W. Griffith. Főszerepben Peter Strang.

Trencianské Teplice (Trencsenteplio Slovensko) világhírű rádiomos kénés-és iszapfürdő (42,2° C) reuma, köszvény idegfájdalmak (ischiasz) stb. ellen. Rendkívül kellemes és olcsó májusi kúra. Lakás és ellátás kK. 35-től. Rendkívüli utazási kedvezmények. Felvilágosítást ad a Fürdőigazgatóság és a Menetjegyiroda — Oradea-Mare.

Most jelent meg! A zsidó Balzac MENDALE MOICHER SFURIM humoros zsidó snorerregénye A sánta Fiske Az első jiddis regény magyar nyelven. Ára 80 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Kilakoltatásom miatt STERNBERG összes perzsaszőnyegei met, egész új zongoráimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stigl stb. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

Societatea Movila-Tekirghiol București, Pasajul imobiliara, scara A, etaj III. Értésiti nb. kúsepeit, hogy majus 25 től junius 1-ig terjedő idői: első kategóriájú szobákkal rendelkeznek. Egy á y-s 2000 lej, 2 á y-as 3500 lej. Meleg iszaposfürdők és hideg tengeri fürdők.

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10. Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977 Zs. N. Sz. — — 558

kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adjuk vissza.

1925 május 27 Szerkesztőség

A mi költ

Azok a rendkívüsek, melyek az utóbb érkezték, két olyan amelyek gondolkodóden cionistát.

Az egyik esemény sztrájkja. A palesztin domásu, hogy az ország nemzeti elemei közé lözések után kénytelen eszközöz folyamodni belépése révén ugyan miként a palesztinai már befejezett tanító foglalkoztatott, ugyan napirendre ezeken élesen megvilágítja a helyzetét és pénzügyi lenségét.

A cionistaszervezetes pontban különböző ségvetésektől, bár fel feladatánál inkább állam a kiadásokból arányában megfelelő totitani.

A cionista szervezete ható bevételekből ki felelő kiadási tételek ugyan a háboru utáni államháztartás elveit slet nem sikerült. telet olyan lényegese zott költségek mö akarva az ellenkező Ezután az utolsó alapul, mert feltét összeg lesz elérhető hogy a kiadásokat ges — az elégtelen Ez ugy történt, hogy sét ülésről-ülésre rec ujjabb kolonizációs mondaniok és a fol nevezett konszolidác meglévő mezőgazdas szoritkozik.

Ez már önmag moru állapot, mert egy lényeges pontb alább is kellene kü ségvetésektől. Ezek cios költségvetések, ország háztartását r sünk egy felépítendő irányozva és így t meglévőnek biztosít feladata. Nekünk u dent előlről kezden mulasztását pótolnu szolidációs budget megalkuvás, mely l sabb feladatok teljes csak kivételesen és

A tanítók sztr ezt a redukált kon tudják minden pó jeszód bevételei. E mutat rá erre az Keren Hajjeszód le azt látjuk, hogy a bevándorlás várát kezében lényeges előirányzott költség drolási szám az eseménye. De ugy Keren Hajjeszód á intézményekre, am mellett a Keren H